

"ניכוי פנסיה"

עו"ד נתנאל פוזנר

השתלמות נזיקין, לשכת עורכי הדין מחוז תל אביב – 25.6.2024

1. פקודת הנזיקין [נוסח חדש], סעיפים 81 ו-86.
2. חוק לתיקון דיני הנזיקים האזרחיים (הטבת נזקי גוף), התשכ"ד-1964
3. פנסיה חדשה:
- 3.1. רע"א 7946/09 **מקפת החדשה ניהול קרנות פנסיה ותגמולים נ' אנוך** (נבו) 29.02.2012.
- 3.2. פרשנות המונח "חוזה ביטוח" והוראות סעיפים 81 ו-86 לפקודה: ע"א 4431/17 פלוני נ' פלוני (נבו) 3.10.2019.
- 3.3. ביקורת על ההסדר ביחס לפנסיה חדשה: רועי גילבר וליאור פרי "ניזוק המרוויח מנזק? על ניכוי תקבולי פנסיה מפיצויים בתביעת נזקי גוף" **מאזני משפט** טז (צפוי להתפרסם 2024).
4. פנסיה ותיקה ותקציבית:
- 4.1. ע"א 7696/09 **עמיר נ' חברת החשמל לישראל בע"מ** (נבו) 12.5.2011, והאסמכתאות שם (לעניין ההבחנה בין סוגי התשלומים, הדין בהתיישנות תביעת השיבוב ו"הרהורי הכפירה" של השופט ריבלין).
- 4.2. הוראות התקנון האחיד לקרנות הפנסיה הותיקות:

ס' 30 :

30. תנאי זכאות לקצבת נכות:

מבוטח יהיה זכאי לקבל מהקרן קצבת נכות, ובלבד שהתקיימו כל התנאים האלה:

...

(5) המבוטח אינו זכאי לקבלת פיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים או פקודת הנזיקין בשל אירוע הנכות ובכפוף לאמור בסעיף 31 (ב) לתקנון;

ס' 31 :

31. תביעת נכה נגד צד שלישי:

א. נגרמה הנכות כתוצאה מאירוע המזכה את המבוטח בקצבה, תגמול או גמלה בהתאם להוראות פרק ה', פרק י"ג לחוק הביטוח הלאומי (שעניינם ביטוח נפגעי עבודה ותגמולים למתנדבים), חוק תגמולים לנפגעי פעולות איבה או חוק הנכים (תגמולים ושיקום) - יהיה המבוטח זכאי לקבלת הלוואה מהקרן בגובה סכום קצבת נכה כאמור בסעיף 34 לתקנון (להלן: **הלוואה לנכה**), ובלבד שהתקיימו כל התנאים האלה⁸¹:

(1) התנאים האמורים בפסקאות משנה (3) ו- (5) עד (9) שבסעיף 30 לתקנון⁸²;

(2) המבוטח הגיש לרשות המוסמכת לכך לפי חוק דרישה לקבלת קצבה, תגמול או גמלה בהתאם לנסיבות העניין (להלן: **הדרישה**).

ב. נגרמה הנכות כתוצאה מאירוע המזכה את המבוטח בפיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים או פקודת הנזיקין, יהיה זכאי המבוטח להלוואה מהקרן בגובה סכום קצבת הנכות כאמור בסעיף 34 לתקנון (להלן: **הלוואה לנכה**), ובלבד שהתקיימו כל התנאים האלה:

(1) תנאים האמורים בפסקאות משנה (3), (4) ו- (6) עד (9) שבסעיף 30 לתקנון⁸³;

(2) המבוטח הגיש לערכאה שיפוטית המוסמכת לכך (להלן: **הערכאה השיפוטית**) תובענה.

ס' 32 :

ג. החליטה הערכאה השיפוטית לפסוק פיצויים בתובענה לזכותו של המבוטח בפסק דין חלוט או חתם המבוטח על הסכם פשרה עם הנתבעים בתובענה לאחר שהוא קיבל לכך הסכמה מראש של הנהלת הקרן - תהיה בידיו הברירה לבחור באחת מבין אלה:

(1) המבוטח ישלם לקרן תשלום בגובה מלוא סכום הפיצויים שנפסק לו. במקרה זה הוא יהיה זכאי לקבל מהקרן קצבת נכות בהתאם להוראות פרק זה, החל ממועד התשלום לקרן כאמור, ויראו את סך כל הסכומים שהועמדו לו כהלוואה לנכה, כתשלומי קצבת נכות;

(2) המבוטח יוותר על זכאותו לקבלת קצבת נכות מהקרן. במקרה זה סך כל הסכומים ששולמו לו כהלוואה לנכה יועמדו לפירעון מידי. לסכומים כאמור תצורף תוספת לפי שינוי שיעור המדד הידוע האחרון במועד פירעון ההלוואה לעומת מדד חודש העמדת ההלוואה ותוספת ריבית בגין אותה תקופה, ובלבד ששיעור הריבית לא יפחת מהתשואה שהשיגה הקרן על נכסיה במהלך אותה תקופה או משיעור הריבית לפי חוק פסיקת ריבית, הגבוה מבין שניהם.

5. מבוטח שהיה זכאי לתגמולים לפני מועד העוולה (טרילוגיית "מלכה יונה"):

5.1. פסק הדין שבוטל (ניכוי): רע"א 1659/21 מלכה יונה נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (אר"ש 30.9.2021) (השופט עמית).

5.2. פסק הדין בערעור (היעדר ניכוי): רע"א 1659/21 מלכה יונה נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (נבו 5.7.2022) (המשנה לנשיאה פוגלמן, השופטת ברק-ארז והשופטת וילנר).

5.3. פסק הדין בדיון הנוסף: דנ"א 4911/22 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' מלכה יונה (נבו 13.12.2023) (מ"מ הנשיא פוגלמן, השופט עמית, השופט סולברג, השופטת ברק-ארז, השופט מינץ, השופט אלרון והשופטת וילנר).

לאחר עיון בטענות הצדדים בכתב ושמיעתם בעל-פה לפנינו, לא ראינו מקום לשנות מקביעותיו של פסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף. זאת בהינתן שפסק הדין חל רק על מצבים שבהם אין למיטיב זכות חזרה כלפי המזיק מכוח הדין וממילא אין חשש מפני חיוב יתר של המזיק כאמור בפסקה 8 לפסק דינה של השופטת י' וילנר) ובדומה לפסק הדין שניתן בעניין ע"א 760/88 מדינת ישראל נ' בן דוד, פ"ד מה(2) 196 (1991)

5.4. ביקורת על פסק הדין בערעור (הביקורת לא התקבלה בדיון הנוסף): ישראל גלעד ויונדב סמט "האמנם אין שיפוי – אין ניכוי?" – פרשת יונה נ' כלל (1659/21) "משפטים נד (צפוי להתפרסם 2024).

6. היעדר ניכוי הטבות בהיעדר תביעת שיבוב (וגם ללא חובה לניזוק להשיב את הכספים) לפי חוק הטבת נזקי גוף: רע"א 4474/20 נון נ' הרשקוביץ (נבו 1.11.2020), פסק דינו של השופט מינץ.

7. הערות לעניין חישוב ניכויים (במקרים הרלוונטיים):

7.1. ניכוי יחסי (לפי הנכויות השונות):

7.1.1. רע"א 3953/01 עמר נ' אליהו חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נז(4) 350 (2003).

7.1.2. רע"א 1459/10 המוסד לביטוח לאומי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, פ"ד סה(1) 1 (2011).

7.2. תקנות ההיוון כרף מקסימלי לניכוי:

7.2.1. תקנות שירות המדינה (גמלאות) (היוון גימלאות ותביעות נגד צד שלישי), התשנ"ט-1998.

7.2.2. תקנות שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות) (היוון קיצבאות ותביעות נגד צד שלישי),

התשנ"ז-1997.

7.2.3. ע"א 7453/12 אלחבאנין נ' כריסי, פ"ד סז(1) 519 (2014).

7.2.4. ע"א 2278/16 פלונית נ' מדינת ישראל (נבו) 12.3.2018).

7.3. היעדר ניכוי גמלת שארים לאחר תוחלת חיי המנוח לולא העוולה :

7.3.1. ת"א (שלום ת"א) 14976-01-16 פלונית נ' קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (נבו) 24.03.2019. השופט חבקיך :

"התביעה טוענת שאין לנכות את קצבת השארים לכל תוחלת חיי האלמנה, אלא יש לנכותה עד תוחלת חיי המנוח. לטענתה, התובעת הייתה זכאית לקצבת שארים מאז שהמנוח היה נפטר מוות טבעי, וסכומים אלה אין לנכות... עמדת התביעה עדיפה בסוגיה זו. ההגנה לא נתנה מענה ענייני לטענה, וכל שאמרה בסיכומיה הוא שיש להיצמד לחוות הדעת האקטוארית. טענה זו אין בידי לקבל מקום שהנחות היסוד שעליה נשענת חוות הדעת מעוררות את הקושי שמניתי, וכוללות ניכוי של סכום שהיה משולם לאלמנה אלמלא התאונה וללא קשר אליה, ולא מצאתי טעם מבורר לנכותו."

7.3.2. ת"א (שלום ת"א) 41105-07-21 המוסד לביטוח לאומי ירושלים נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (נבו) 6.12.2023 (השופטת קצבוי).

8. הערות נוספות :

8.1. השלמת פיצויי פיטורים :

8.1.1. חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963, ס' 11(ה) ו-14.

8.1.2. ת"א (מחוזי ת"א) 1272/01 ברכר נ' הכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ (נבו) 7.10.2008 (פיצוי בגין השלמת פיצויי פיטורים).

8.1.3. ת"א (שלום רמ" 5087-06 פלוני נ' ביטון (נבו) 5.4.2012) השופט שהם :

"ההנחה היא שהתובע היה ממשיך לעבוד עד הגיעו לגיל פרישה וממילא היה מקבל את פיצויי הפיטורים"

8.2. הפרשות סוציאליות לפי השכר ברטו : צו ההרחבה לפנסיית חובה (נוסח משולב), 2011.